

igyekeznek hűek maradni a régi Embernevelés demokratizmusához, mélységes humanizmusához, amely nem mond ellent a mondanivaló kor- és időszerűségének (lásd például az esélyegyenlőtlenség, az elit-, illetve a tömegiskola problémáinak többszöri felvillantását).

Változatos, érdekes, sokszínű, olykor némileg szinte „bohém” kötetet vesz kézbe az olvasó. A kis miniatűraktól, a pamfletektől, a vitázva csatázó cikkektől, a kimondottan szépirói ihletésű és lendületű írásoktól a tudományos igényű értekezésekig terjed a széles spektrum. Utóbbiakra példa *Gáspár László* két, *Páldi János*, *Trencsényi László*, *Ferge Zsuzsa*, *Gazsó Ferenc*, *Bernáth József*, *dr. Lóránd Ferenc* és *Mihály Ottó* írása.

A kötetben sok rendhagyó, műfajilag nehezen besorolható alkotás is napvilágot látott: *Pilinszky–kaleidoszkóp*, *Oroszlánkörmök*, avagy egy igazgatónő portréja, „Puskálj vadat,” „Köszöntél, kisfiam?” „Házkutatás a koponyában,” *Válogatás Illyés Gyula* naplórészleteiből, „Kalandozás magyarságtudatomban”, „Iskola és nevelés Ausztráliában (*Petrikás Árpád*), *Ady-kaleidoszkóp*, „Sűrű ködben”, „A nagy eff”, „A baloldaliság esélyei a pedagógiában” (*Faludi Szilárd*), „Bemutatjuk *Kátay Dénest* stb.

A kötetben 57 írás található. Sem mennyiségileg, sem minőségileg nem lebecsülhető „felvonulás”!

Viszont szomorú aktuálist ad a kötetnek az „iskolaalapító”, a nagy „tervkövacs” *Gáspár László* halála, amelyhez most már komoran és sajnos időszerűtlenül illeszkedik a 60 éves *Gáspár László* köszöntése. Ő már végleg elköszönt tőlünk. Csak példamutatása maradt velünk – és *Kocsis József*, a jeles szerző-szerkesztő és ötletgazda.

Kemény Gábor *Iskolaszövetség, Budapest, 1998. A kötet a Soros Alapítvány támogatásával készült.*

DR. OLÁH JÁNOS

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Laczó Katalin – Galgóczi Anna: Somogyi József emlékkönyv

A szerzőpáros a Szeged folyóirat 1994. októberi számában elsőként vázolta fel Somogyi József (1898–1948) pályaképét. 1998-ban újabb munkát jelentettek meg Somogyi professzor emlékére. A kötet igen fontos alapmunkának számít a jelentős pedagógiai és filozófiai gondolkodó munkásságának kutatásában, tanulmányozásában.

A Pedagógiai Lexikon III. kötetében (Keraban Könyvkiadó, Bp., 1997) Kékes Szabó Mihály is Galgóczi A. és Laczó K. alapján foglalja össze Somogyi József munkásságát.

A „Somogyi József-emlékkönyv” előszavát Szabó Tibor, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Társadalomelmélet Tanszékének a vezetője írta, aki megállapította, hogy a kiváló filozófiatörténész, a bécsi Hanák Tibor Az elfelejtett reneszánsz című könyvének utószavában úgy említi Somogyi Józsefet, mint akinek külföldi fogadtatását érdemes lenne „külön munkában” méltatni, hiszen olyan jelentős volt. Elmondhatjuk azonban, hogy a jeles tudós hazai fogadtatását sem dolgozták fel. Pályáját Laczó Katalin és Galgóczi Anna vázolta fel először a Szeged folyóiratban. Az életmű kutatásához jelentős segítséget nyújt a szerzőpáros emlékkönyve, akik felkutatták a levéltárakban, irattárakban, archívumokban őrzött, mindeddig a nagyközönség számára ismeretlen dokumentumokat. Felkeresték Somogyi József özvegyét, már felnőtt fiait, rokonait, volt tanítványait, akikől szintén értékes információkat szereztek. Így állt össze egy majdnem elfeledett tudós tanár sokoldalú arcképe.

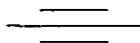
A könyv az életút bemutatása után válogatást közöl Somogyi József írásaiból, majd életrajzi dokumentumokat tesz közé. Külön értéket jelentenek a közölt levéltári, irattári és családi dokumentumok, könyvcímlapok, fotók az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola tanáraitól az 1930–40-es évekből, kiállítási emlékek és az 1993-as Somogyi-ünnepségről készült képek.

A kötetből megtudhatjuk, hogy Karikó Sándor, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola tanára is írt tanulmányokat Somogyi professzorról. Somogyi József közösségfelfogása (Jelenlét, Szeged, 1994. 3. sz.) Somogyi József filozófiai hagyatéka (Világosság, 1996. 5. sz.).

Somogyi József fontosabb pedagógiai munkáiról is olvashatunk röviden: Túlterhelés és tehetségvédelem, A tehetség megállapításának problémája, A tehetségvizsgálatok módszeréről, A nevelés és átöröklés, A munkaiskola és a régi iskola, Magyarország tehetségtérképe stb. A tanügyigazgatás történetével foglalkozó szakemberek a Hazánk közoktatásügye a második világháborúig c. könyvét ma is fontos alpmunkának tekintik. Meg kell említeni, hogy a könyv a VKM megbízásából külföld számára átdolgozva francia nyelven is megjelent a Bureau International d'Education (Genève – Genf) kiadásában.

A könyv elérte a célját. Méltó emléket állított a tudós tanárnak. A régi fényképet nézegetve az olvasó ismerősévé válik Somogyi József. A szemelvények munkáiból pedig további olvasásra készítenek, hiszen bebizonyítják, hogy szerzőjük a pedagógiai és filozófiai tudományokban egyaránt jelentőset alkotott. Kollégáink figyelmébe ajánljuk e jól megszerkesztett, szép kivitelezésű munkát.

JGYTF Társadalomelméleti Tanszéke, Szeged, 1998. 182. p.

Kiadja a Módszertani Közlemények Baráti Társasága
A kiadásért felel: Dr. Siposné Dr. Kedves Éva
Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62 454-000/6346
Szerkesztőség: 6725 Szeged, Hattyas sor 10.
Évente 5 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetési díja: 500 Ft.
A címlapot tervezte: Fischer Ermő
Megjelent: 2500 példányban
CORRECT Kft. Szeged
Felelős vezető: Duba Tamás ügyvezető
ISSN 1219-0806